

Referenses:

1. Danylenko A., Satyr L., Shust O. (2017). Price parity in the agricultural sector as a guarantee of the national food security *Economic Annals-XXI*: Volume 164, Issue 3-4, Pages: 61-64. doi: <https://doi.org/10.21003/ea.V164-14>
2. FAO, (2017). The State of Food and Agriculture. Leveraging food systems for inclusive rural transformation. URL: <http://www.fao.org/3/a-I7658e.pdf>.
3. FAOSTAT, (2018). Data. URL: <http://www.fao.org/faostat/en/#data>.
4. FAO, IFAD, UNICEF, WFP & WHO, (2017). The State of Food Security and Nutrition in the World 2017. Building resilience for peace and food security. Rome, FAO. URL: www.fao.org/3/a-I7695e.pdf

УДК 625.12.71

В.О. Велісва, канд. екон. наук, доц. (*ДБТУ, Харків*)

ОСНОВНІ ЦІЛЬОВІ ОРІЄНТИРИ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ АПК

В умовах ринкової економіки розвиток регіонального АПК може здійснюватися відповідно до прийнятої аграрної політики в рамках таких стратегій, які забезпечать йому отримання прибутку, стійке фінансове становище, надійне постачання населення продуктами харчування за прийнятними цінами, а також конкурентоспроможність галузі.

Господарюючі суб'єкти регіону при формуванні своєї стратегії визначають її відповідний вид залежно від поставлених завдань. При цьому слід враховувати і типи стратегій: лідерства, диференціації, вузької спеціалізації, новачка, синергізму. Кожен тип має свої ризики, переваги і недоліки, які проявляються при певних ринкових умовах.

Стратегія лідерства – це агресивна стратегія, спрямована на досягнення ефективності виробництва і забезпечення жорсткого контролю всіх видів витрат. Стимулом її використання є наявність в галузі ефекту масштабу і залучення великої кількості споживачів, для яких ціна є визначальним фактором вибору. Така стратегія вимагає оптимальних розмірів виробництва, розвитку збутової мережі, захоплення частки ринку, використання ресурсозбереження, здійснення контролю накладних витрат та інших постійних витрат.

Стратегія диференціації продукції або, іншими словами, відокремлення товару на ринку означає здатність підприємства забезпечити унікальність і більш високу цінність в порівнянні з

конкурентами продукту для покупця з точки зору рівня якості, наявності його особливих характеристик, форм і методів збуту.

Диференціація – це реальний шлях отримання прибутку вище середньогалузевого рівня, так як виникає завдяки специфічним характеристикам продукту прихильність покупців торговій марці знижує їх чутливість до цін.

Стратегію вузької спеціалізації можна визначити як вибір обмеженої за масштабами сфери господарської діяльності з різко окресленим колом споживачів. Вона передбачає концентрацію діяльності підприємства на відносно невеликій цільовій групі споживачів, частини товарного асортименту, будь-якому аспекті діяльності.

Стратегія новачка, пов'язана з виведенням на ринок нового оригінального товару чи послуги, мало придатна для сільськогосподарських підприємств, оскільки перелік виробленої ними продукції відносно постійний і багато в чому визначається ґрунтово-кліматичними умовами регіону. Її можна рекомендувати для підприємств переробки сільськогосподарської продукції. Високий ризик даної стратегії пов'язаний з невизначеністю як самої розробки, так і реакції ринку на новинку.

Стратегія синергізму – це стратегія отримання конкурентних переваг за рахунок з'єднання двох або більшого числа господарських підрозділів і передбачає підвищення ефективності діяльності за рахунок спільного використання ресурсів, ринкової інфраструктури або сфер діяльності. Значення стратегії синергізму полягає, в тому що вона допомагає отримати більш високу рентабельність виробництва при взаємозв'язку господарюючих підрозділів, ніж в ситуації, коли вони управляються роздільно.

Стратегії сільськогосподарських товаровиробників не піддаються принциповому коригуванню в силу сезонного використання ресурсів і виробництва продукції, високої залежності від ґрунтово-кліматичних умов, обмеженості вибору сфер бізнесу.

Отже, формування стратегії розвитку підприємства і регіону в цілому – це поетапний процес, який потрібно починати з визначення місії господарюючого суб'єкта (короткий опис господарської одиниці, його основних цілей, призначення, сфери діяльності, норм поведінки і ролі у вирішенні соціальних завдань регіону, суспільства).

Більшість економістів, що займаються регіональними проблемами, сходиться на думці, що основним цільовим орієнтиром регулювання територіального розвитку, в першу чергу стратегічного розвитку регіону та його підсистем, в тому числі і АПК, є поліпшення якості та підвищення рівня життя населення.

Процес приватизації загальнонародної власності привів до створення різноманітних форм господарювання. Оформилися інтереси різних господарюючих груп: власників підприємств, кредиторів, орендодавців, працюючого персоналу, постачальників, споживачів, регіональних органів управління.

Оскільки, функції регіонального АПК спрямовані на реалізацію регіональних інтересів, можна виділити п'ять відповідних їм функціональних завдань: сприяння підвищенню рівня життя населення регіону; участь у формуванні розвиненого національного агропродовольчого ринку; поліпшення природно-ресурсного та виробничого потенціалу регіону; збільшення фінансового потенціалу регіону; сприяння зростанню зайнятості населення.

Роль регіонального АПК визначається ступенем і ефективністю виконання зазначених функціональних завдань, оцінка яких повинна бути головним предметом комплексного аналізу цього сектора економіки, а підвищення ролі має стати основною метою його розвитку.

На підставі аналізу територіальних умов і ресурсів встановлюються ефективні напрямки подальшого розвитку агропромислового комплексу виходячи з наявних ресурсів, вимог ринкової економіки, різноманіття форм власності; з'ясовується, які стратегічні зміни потрібно провести у зовнішньому середовищі; визначаються обмеження щодо використання окремих видів ресурсів і розміщення галузей і виробництв, а також розміри додаткових коштів для вибору того чи іншого варіанта стратегії перспективного розвитку.

В процесі розробки стратегії розвитку АПК вирішуються такі основні завдання: обґрунтування варіантів, сценаріїв і параметрів розвитку агропромислового комплексу регіону; визначення найбільш вірогідної динаміки розвитку АПК та його можливого стану в умовах становлення і функціонування ринкової економіки; формування структурної та інвестиційної політики; обґрунтування напрямків соціального розвитку, підвищення рівня і якості життя населення; обґрунтування напрямків міжрегіональних продовольчих зв'язків.

З усього різноманіття стратегічних альтернатив здійснюється безпосередній вибір найкращої стратегії розвитку АПК. При цьому, сам процес стратегічного вибору повинен проходити не тільки на раціональному рівні, а й на ірраціональному – по інтуїції, досвіду, вмінню передбачати обставини.

У процесі прогнозування, в першу чергу, обґрунтовуються зміни в сільському господарстві, орієнтовані на виробництво таких видів продукції, які гарантують найбільшу економічну ефективність їх виробництва та дозволять вирішувати проблеми надійного

продовольчого забезпечення населення продукцією власного виробництва і соціальні питання.

Взагалі, вибір сценарію розвитку регіонального АПК залежить, з одного боку, від стратегії аграрної політики країни, а з іншого – від гостроти і необхідності вирішення виявлених в процесі аналізу регіональних проблем функціонування агропромислового комплексу.

УДК 330.34:338.2

К.Ю. Величко, канд. екон. наук, доц. *(ДБТУ, Харків)*

ДРАЙВЕРИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Взагалі, умови невизначеності національної економіки – це ситуації, коли майбутні події і результати їх впливу на економіку не можуть бути передбачені з достатньою точністю і визначені задалегідь. Це може бути спричинено різними факторами, такими як:

- політична нестабільність: зміни у політиці та уряді можуть мати значний вплив на економіку країни.

- економічна нестабільність: кризи, рецесії, фінансові кризи та інші події можуть призвести до невизначеності щодо майбутнього стану економіки.

- технологічні зміни: нові технології можуть призвести до змін у виробництві, споживанні та ринкових умовах, що може викликати невизначеність щодо майбутніх тенденцій.

- суспільні зміни: зміни в суспільстві можуть призвести до змін у споживанні та попиті на ринку, що може призвести до невизначеності щодо майбутніх ринкових умов.

- природні катастрофи: природні катастрофи, такі як повені, землетруси, урагани та інші, можуть мати значний вплив на економіку країни і призвести до невизначеності щодо майбутніх економічних умов.

В умовах невизначеності уряди країн намагаються застосовувати різноманітні стратегії та методи, щоб зменшити ризик та забезпечити стабільність у довгостроковій перспективі.

Україна є однією з найбільших за територією та кількістю населення країна Європи, проте одночасно й однією з найбідніших країн регіону. Попри те, що ми займаємо 55 місце у світі за розмірами